

Caibidil 4 – Sóisialta agus Pobal

“Forbairt pobail shláintiúla, inbhuanaithe, uilechuimsitheacha a sholáthar agus a éascú atá comhtháite le seachadadh tráthúil raon leathan saoráidí pobail, sóisialta, oideachais, áineasa agus cultúrtha ina gcuirtear inrochtaineacht agus cuimsiú sóisialta ar fáil do chách, ag cinntiú go bhforbraíonn Contae Lú mar shuíomh le cáilíocht bheatha fheabhsaithe dá shaoránaigh agus do chuirteoirí araon ”.

4 Sóisialta agus Pobal

4.1 Réamhrá

Is príomhghné é pobail atá sláintiúil, láidir agus ionchuimsitheach go sóisialta a thógáil chun pobail inbhuanaithe a bhaint amach agus is téama leathan é seo sa Phlean. Éilíonn *an tAcht um Pleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú)*, go gcuimsíonn pleananna forbartha cuspóirí maidir le pleanáil agus forbairt inbhuanaithe an cheantair a chomhtháthú le riachtanais shóisialta, phobail agus chultúrtha an cheantair agus a dhaonra.

Cuireann an Straitéis Réigiúnach Spásúil agus Eacnamaíoch (RSES) béim ar thábhacht na timpeallachta fisiciúla agus sóisialta agus an áit ina mairimid nó a n-oibrímid, agus a tionchar ar shláinte agus folláine choirp agus mheabhrach daoine. Leagtar amach ann go n-éileoidh an fócas ar fhás dlúth agus dlúis mhéadaithe i gceantair uirbeacha ailíniú níos mó idir forbairt pobail agus soláthar agus pleanáil spásanna oscailte, chun freastal ar riachtanais áineasa agus taitneamhachta na bpobal. Chuir na treoirphrionsabail 'Cáilíocht na Beatha' atá leagtha amach san RSES bonn eolais faoi na cuspóirí beartais sa chaibidil seo.

Maidir leis seo, éascóidh an Chomhairle seachadadh bonneagair inbhuanaithe pobail, sóisialta agus cultúrtha a chuirfidh le cáilíocht na beatha, a chuirfidh Contae Lú chun cinn mar áit chónaithe agus oibre agus a fhreastalóidh ar riachtanais na bpobal sa Chontae atá ann agus a bheidh ann amach anseo. Tá seachadadh bonneagair pobail lárnach chun pobail shláintiúla inbhuanaithe a thógáil agus áiteanna rathúla a sheachadadh.

Is réamhriachtanas é rochtain ar sheirbhísí oideachais, sláinte agus tacaíochta pobail, áiseanna fóillíochta, lena n-áirítear áiseanna do dhaoine faoi mhíchumas a sholáthar mar iad siúd atá leagtha amach ag 'Changing Places Ireland' agus timpeallacht thógtha tharraingteach ar ardchaighdeán chun pobail shláintiúla inbhuanaithe a chruthú.

Teastaíonn cur chuige comhoibritheach ó na páirtithe leasmhara go léir chun saoráidí pobail a shainaitheint agus a sholáthar ar bhonn leanúnach, lena chinntiú go gcuirtear saoráidí iomchuí ar fáil nuair is gá, eadhon, stáit, údarás áitiúil, grúpaí pobail agus an earnáil phríobháideach. Tá ról lárnach ag an gComhairle maidir leis na riachtanais aitheanta seo a éascú agus tacú leo.

4.2 Ionchuisiú Sóisialta

Is príomhchuspóir é an tIonchuisiú Sóisialta ar leibhéal Náisiúnta, Réigiúnach agus Áitiúil. Tagraíonn sé don chaoi a ndéantar gach duine i bpobal a chomhtháthú ar bhealach comhionann trí bhacainní ar rannpháirtíocht a laghdú. Bíonn tionchar aige ar fholláine daoine aonair, folláine teaghlach, folláine ghrúpaí sóisialta agus folláine na bpobal. Is dúshlán mór é sochaí atá níos uilechuimsithí go sóisialta a chruthú trí eisiámh sóisialta, bochtaineacht agus díothacht a mhaolú, ach tá sé riachtanach chun a chinntiú go mbeidh na deiseanna agus na hacmhainní acu siúd atá i mbaol páirt iomlán a ghlacadh sa saol eacnamaíoch, sóisialta agus cultúrtha, taitneamh a bhaint as caighdeán maireachtála agus folláine a mheastar a bheith gnáth i sochaí an lae inniu.

I measc na gcéimeanna i dtreo sochaí atá níos cuimsithí go sóisialta a bhaint amach tá soláthar tithíochta inacmhainne ar ardchaighdeán, bonneagar pobail agus rochtain ar fhaisnéis agus acmhainní a fheabhsú. Tá sé tábhachtach mar sin go ndéantar ár dtimpeallachtaí maireachtála, oibre agus fóillíochta a dheardh agus a chothabháil ar bhealach atá inrochtana do chách.

Tá cuspóirí beartais an Phlean, a thacaíonn agus a chuireann forbairt pobail inbhuanaithe le réimse poiblí ar ardchaighdeán, rochtain ar thithíocht, oideachas, áiseanna pobail, bonneagar sóisialta agus iompar poiblí, lárnach i gcur chun cinn an ionchuisithe shóisialta sa Chontae. Tá an Chomhairle lántiomanta do shochaí atá níos cuimsithí go sóisialta a fhorbairt agus rannpháirtíocht agus rochtain do chách a chur chun cinn.

4.3 Rannpháirtíocht an Phobail

Bhí ról tábhachtach ag earnáil phobail agus dheonach Chontae Lú i bhforbairt pobail a chur chun cinn agus i soláthar seirbhíse a mhéadú sa Chontae. Ní féidir luach na hearnála seo a mheas faoina luach i dtéarmaí a hacmhainní agus a soláthair seirbhíse agus na buntáistí foriomlána dá bharr don Chontae. Go deimhin baineann cur i bhfeidhm rathúil bheartais shóisialta, phobail, fóillíochta agus chultúrtha na Comhairle leas as cur chuige comhoibritheach idir an Chomhairle, comhlachtaí reachtúla eile, forbróirí príobháideacha agus an earnáil pobail agus dheonach.

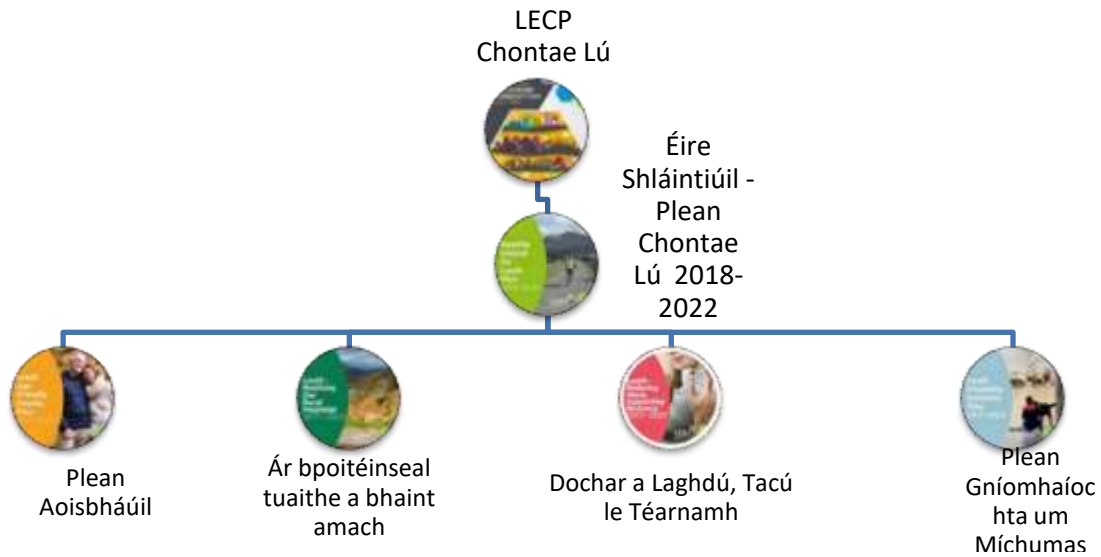
Is bealach é Líonra Rannpháirtíochta Poiblí Lú (PPN) trínar féidir le pobail ceangal leis an gComhairle agus teagmháil a dhéanamh léi, trí na heagraíochtaí a bhaineann leis an gcomhshaol, ionchuisiú sóisialta an pobal agus eagraíochtaí deonacha. Tá sé mar aidhm aige a chinntiú go mbeidh guth ag pobail i gContae Lú sa daonlathas áitiúil.

Cinntíonn an PPN rochtain ar fhaisnéis faoi mhaoiniú, imeachtaí oiliúna, líonrú, bailiú faisnéise ar chinntí na Comhairle, agus ionchur i mbeartas.

Leanfaidh an Chomhairle ag tacú agus ag cabhrú le heagraíochtaí pobail agus deonacha ar fud an Chontae. Tá sé tábhachtach go ndéantar ár dtimpeallachtaí maireachtála, oibre agus fóillíochta a dheardh agus a chothabháil ar bhealach atá inrochtana do chách. Tá cuspóirí beartais an Phlean, a thacaíonn le forbairt pobail inbhuanaithe i gcomhar le réimse poiblí ar ardchaighdeán, rochtain ar thithíocht, áiseanna pobail, oideachas, fostaíocht agus iompar poiblí lárnach i gcur chun cinn an ionchuisithe shóisialta sa Chontae. Tá an Chomhairle lántiomanta do shochaí atá níos cuimsithí go sóisialta a fhorbairt agus rannpháirtíocht agus rochtain do chách a chur chun cinn.

4.4 Plean Áitiúil Eacnamaíochta agus Pobail Chontae Lú (LECP)

Ceanglaíodh ar gach údarás áitiúil, san *Acht Rialtais Áitiúil 2014*, LECP comhtháite a ullmhú, a shaináithníonn cuspóirí agus gníomhartha chun forbairt eacnamaíoch agus pobail sa Chontae a neartú. Ghlac Comhairle Contae Lú le *Plean Áitiúil Eacnamaíochta agus Pobail Chontae Lú 2016 -2022*, i mí an Mhárta 2016. Is cuid lárnach é de ról an údaráis áitiúil i bhforbairt gnéithe eacnamaíochta agus pobail áitiúla na Comhairle thar an tréimhse 6 bliana.

Rud atá tábhachtach, tá an LECP bunaithe ar an tsraith níos leithne straitéisí agus pleananna Náisiúnta, Réigiúnacha agus Áitiúla agus cuireann sé leis agus caithfidh a spriocanna agus a chuspóirí ardleibhéil a bheith comhsheasmhach, lena n-áirítear leis an RSES agus leis an bPlean Forbartha Contae.

Is é Plean Forbartha an Chontae é, a sholáthraíonn an straitéis spásúil chun cuspóirí agus gníomhartha an LECP a réadú, ar bhealach inbhuanaithe agus pleanáilte.

Is iad seo a leanas spriocanna ardleibhéil an LECP maidir leis an bpobal:

Sprioc 1: Folláine agus cáilíocht na beatha a chumasú chun tacú le pobail atá sábháilte, a bhfuil teacht aniar iontu, agus atá neamhspleách;

Sprioc 2: A chinntiú gur féidir le gach duine rochtain a fháil ar oideachas, forbairt scileanna agus foghlaim ar feadh an tsaoil agus páirt a ghlacadh ann;

Sprioc 3: Comhionannas deiseanna a chruthú dóibh siúd atá i mbochtaineacht, aonrú agus eisiaim sóisialta;

Sprioc 4: Timpeallachtaí agus coinníollacha a sholáthar a thacaíonn le saol sláintiúil, féinstiúrtha, sásta agus fiúntach;

Sprioc 5: Ár leanaí agus daoine óga a chothú agus a fhorbairt ón luath-óige go dtí tús na haosachta;

Sprioc 6: Glac leis agus cothaigh an chaoi a gcuireann daoine scothaosta lenár bpobail;

Sprioc 7: Nuálaíocht phobail, fiontraíocht agus fiontar a chumhachtú chun tacú le forbairt eacnamaíoch uirbeach agus tuaithe; agus

Sprioc 8: Luach a chur ar ár n-oidhreacht thógtha agus ar ár dtimpeallacht nádúrtha, agus iad a chothú, chun saol na ndaoine a chónaíonn, a oibríonn agus a thugann cuairt ar an gcontae a fheabhsú.

Cuspóir Beartais	
SP 1	Dul i dteagmháil leis an gCoiste Áitiúil Pobail agus Forbartha, gníomhaireachtaí forbartha, grúpaí pobail agus páirtithe leasmhara éagsúla chun tacú le cur i bhfeidhm an Phlean Forbartha Eacnamaíochta agus Pobail Áitiúil 2016-2021 agus aon phleananna ina dhiaidh sin.

4.4.1 Éire Shláintiúil - Plean Chontae Lú 2018-2022

Is tionscnamh faoi stiúir an rialtais é Éire Shláintiúil atá dírithe ar shláinte agus folláine gach duine a chónaíonn in Éirinn a fheabhsú, le ceithre sprioc ardleibhéil agus gníomhartha gaolmhara. Ionchorpraíodh iad seo le seachadadh ag leibhéal áitiúil i LECP Lú.

Chuir an Chomhairle *Éire Shláintiúil - Plean Chontae Lú 2018-2022* le chéile, a chomhtháthaíonn go hiomlán le LECP Lú agus a thacaíonn leis an bhfís fhoriomlán seo a leanas:

“Contae rathúil, bródúil, sábháilte agus uilechuimsitheach a bheidh i Lú ina mbeidh daoine ag iarraidh cónaí, obair, cuairt a thabhairt air agus infheistíocht a dhéanamh agus áit a bhfuil comhdheiseanna ann do chách”.

Forbraíodh sraith eile Pleananna gaolmhara lena n-áirítear *Lú - Plean Cuimsithe Míchumais 2017-2022*, *Plean Aoisbháúil Chontae Lú 2017-2022*, *Lú - Ár n-Acmhainneacht Tuaithe a Fhíorú agus Lú - Dochar a Laghdú, Tacú le Téarnamh*.

Cuspóir Beartais

SP 2 Cuidiú le cur chun feidhme an *Éire Shláintiúil - Plean Chontae Lú 2018-2022* agus/nó aon Phlean ina dhiaidh sin a ullmhófar le linn shaolré an Phlean Forbartha.

Cuspóir Beartais

SP 3 Tacú le cuspóirí an bheartais sláinte poiblí lena n-áirítear *Éire Shláintiúil* agus an *Plean Náisiúnta Gníomhaíochta Coirp*, trí bheartais den sórt sin a chomhtháthú, nuair is iomchuí agus ar scála is infheidhme.

4.4.2 Daoine faoi Mhíchumas

Cuspóir *An Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú Míchumais 2017-2022* is ea cur chuige iomlán an Rialtais a sholáthar chun saol daoine faoi mhíchumas a fheabhsú. Le naisc leis an LECP agus le *hÉire Shláintiúil - Plean Chontae Lú*, forbraíodh *Plean Cuimsithe Míchumais Chontae Lú 2017-2022*. Anseo tá 10 guspóir, lena n-áirítear na nithe seo a leanas: Spás Sábháilte agus Inrochtana, Saol Pobail Laethúil agus Gníomhaíochtaí, Maireachtaíil Neamhspleách agus Iompar Inrochtana.

Cuspóir Beartais

SP 4 Cuidiú le cur chun feidhme *Phlean Cuimsithe Míchumais Chontae Lú 2017-2022* agus aon Phlean ina dhiaidh sin a ullmhófar le linn shaolré an Phlean Forbartha.

4.4.3 Aoisbháúil

Tá Comhairle Contae Lú tar éis ceannródaíocht a dhéanamh ar an gClár

Contae Aoisbháúil agus é mar bhonn eolais faoi straitéisí agus pleananna náisiúnta.

Féachann an Straitéis Náisiúnta um Aosú Dearfach lena chinntiú go mbeidh Éire ina sochaí do gach aois, a cheiliúránn agus a ullmhaíonn i gceart le haghaidh aosú an duine aonair agus an daonra, rud a chuirfidh ar chumas gach duine taitneamh a bhaint as sláinte choirp agus mheabhrach, agus folláine.

Chinn Coiste Forbartha Pobail Áitiúil Lú (LCDC) an Clár Contae a Thacaíonn le hAois a leabú mar thosaíocht sa LECP. Uaidh seo, d'fhorbair an *Plean Aoisbháúil Chontae Lú 2017-2022* ina bhfuil 5 aidhm ag díriú ar Thimpeallacht Inbhuanaithe Nasctha, Sláinte & Folláine, Pobail Uilechuimsitheacha, Nuálaíocht agus Fiontar agus Tacaíocht.

Cuspóir Beartais

SP 5	Cuidiú le cur chun feidhme an <i>Plean Aoisbháúil Chontae Lú 2017-2022</i> agus aon Phlean ina dhiaidh sin a ullmhófar le linn shaolré an Phlean Forbartha.
-------------	---

Cuspóir Beartais

SP 6	A chinntiú go gcomhtháthaítear straitéisí aoisbháúla agus straitéisí a thacaíonn le teaghlaigh i ngach comharsanacht nua lena n-áirítear soláthar do shaintréitheachtaí solúbtha tithíochta, foirgnimh agus spásanna oscailte atá deartha ionas gur féidir le gach duine, lena n-áirítear daoine scothaosta, daoine faoi mhíchumas, agus daoine le leanaí níos óige bogadh timpeall gan stró, agus scaradh agus deighilt á seachaint.
-------------	---

4.5 Áiseanna Pobail agus Bonneagar Sóisialta

Is cuid thábhachtach í soláthar bonneagair phobail agus shóisialta ar ardchaighdeán, in áiteanna oiriúnacha, agus in éineacht le tithíocht agus forbairt eile tábhachtach do gach aois agus cumas, chun pobail shláintiúla inbhuanaithe, pleanáilte i gceart, a thógáil.

Is féidir le háiseanna lena n-áirítear ionaid phobail, ionaid spóirt, leabharlanna, áiseanna cúram leanaí agus clóis súgartha a bheith mar chroílár na bpobal a bhfreastalaíonn siad orthu agus ionaid a sholáthar d'imeachtaí áitiúla spóirt, cultúrtha, pobail, oideachais agus sóisialta.

Freastalaíonn raon leathan bonneagair phobail agus shóisialta ar Lú.

Mar sin féin, leis na réamh-mheastacháin daonra méadaithe don Chontae mar a shainaithnítear iad san Ordlathas Lonnaíochta, agus le príomhfhócas an fháis seo dírithe ar dhá Ionad Fáis Réigiúnacha Dhroichead Átha agus Dhún Dealgan, beidh gá le háiseanna breise pobail agus bonneagar sóisialta a sholáthar go tráthúil. Leagann an RSES amach cur chuige bunaithe ar shócmhainn maidir le suíomh straitéiseach na forbartha cónaithe nua.

Féachann an Plean seo le fás suntasach a dhíriú ar Ionaid Fáis Réigiúnacha Dhroichead Átha agus Dhún Dealgan agus mar thoradh air sin aithníonn sé go bhfuil soláthar áiseanna pobail ar ardchaighdeán, i gceantair atá ann cheana agus i mbéal forbartha, ina ghné lárnach i bhforbairt pobail inbhuanaithe agus le cuimsiú sóisialta agus torthaí sláinte dearfacha a chothú. .

Tarraingíonn na Treoirlínte d'Údaráis Phleanála ar Fhorbairt Chónaithe Inbhuanaithe i gCeantair Uirbeacha aird ar an ngá le forbairt a chéimniú ar aon dul le hinfhaighteacht bonneagair shóisialta agus phobail riachtanach mar scoileanna agus áiseanna eile agus na háiseanna a lonnú in áiteanna a mbainfidh uasúsáid astu. Áirítear leis seo inrochtaineacht a chur chun cinn ar iompar poiblí, siúl agus rothaíocht, rochtain éasca a éascú d'úsáideoirí de gach aois agus cumas agus cumas oiriúnaithe.

Tá áiseanna ag go leor grúpaí pobail, áiseanna ar féidir leo freastal ar raon éagsúil gníomhaíochtaí. Spreagfaidh an Chomhairle soláthar áiseanna ilfheidhmeacha ar féidir le grúpaí pobail iad a roinnt mar aon le braisliú áiseanna ag láithreacha oiriúnacha, a fheabhsóidh a n-inmharthanacht agus a n-inrochtaineacht.

Féachann an Plean seo lena chinntiú go gcuirtear raon oiriúnach áiseanna pobail ar fáil i ngach pobal, ag cur san áireamh spriocanna fáis agus próifílí daonra a shainaithnítear sa Chroí-Straitéis.

4.6 Measúnú ar Bhonneagar Sóisialta

Beidh Measúnú ar Bhonneagar Sóisialta ag gabháil le gach iarratas nua ar fhorbairt chónaithe ar thailte níos mó ná 1ha nó ar feadh 100 aonad nó níos mó chun a fháil amach an leor áiseanna sa cheantar chun soláthar a dhéanamh do gach cónaitheoir sa todhchaí.

Nuair a shainaithnítear easnaimh, ba cheart go léireodh an measúnú an chaoi a dtabharfar aghaidh orthu, trí sholáthar díreach ar an láithreán, nó trí mhodhanna eile agus ar bhealach, a mheastar a bheith inghlactha ag an gComhairle.

Cuspóir Beartais

SP 7	Tailte a chur in áirithe d'áiseanna sóisialta agus pobail agus soláthar áiseanna a spreagadh atá oiriúnach do ghníomhaíochtaí idirghlúine atá inrochtana ag gach ball den phobal in áiteanna iomchuí.
-------------	---

Cuspóir Beartais

SP 8	Tacú le soláthar áiseanna sóisialta, pobail, cultúrtha agus áineasa atá inrochtana go héasca agus a chinntiú go bhfuil rochtain ag gach pobal agus gach aois ar raon saoráidí a fhreastalaíonn ar riachtanais na bpobal a bhfreastalaíonn siad orthu, atá comhtháite go fisiciúil le ceantair chónaithe agus fostaíochta agus cuirtear forbairt chónaithe nua ar fáil i gcomhthráth.
-------------	--

Cuspóir Beartais

SP 9	Tacú le comhroinnt agus cnuasú áiseanna sóisialta agus pobail ag láithreacha oiriúnacha chun inmharthanacht agus inrochtaineacht na n-áiseanna seo a fheabhsú.
-------------	--

Cuspóir Beartais

SP 10	Seasamh in aghaidh chailliúint na n-áiseanna sóisialta agus pobail atá ann cheana, nó aon áiseanna spóirt lena n-áirítear páirceanna imeartha mura bhfuil roghanna malartacha sásúla ar fáil in áiteanna oiriúnacha.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 11	A éileamh go mbeidh Measúnú ar Bhoneagar Sóisialta ag gabháil le gach iarratas nua ar fhorbairt chónaithe ar thailte níos mó ná 1ha nó ar feadh 100 aonad nó níos mó chun a fháil amach an leor áiseanna pobail sa cheantar chun soláthar a dhéanamh do gach cónaitheoir sa toadhchá. Nuair a shainaithnítear easnaimh beidh gá le tograí chun dul leis an iarratas pleanála chun aghaidh a thabhairt ar an easnamh, trí sholáthar díreach ar an láithreán nó trí mhodhanna eile, agus ar bhealach a nglacfaidh an Chomhairle leis.
--------------	---

Cuspóir Beartais

SP 12	Breithniú a dhéanamh ar an éagsúlacht chultúrtha agus ar na mionlaigh eitneacha agus iad ag pleanáil do riachtanais na bpobal agus a chinntiú go bhfuil áiseanna pobail agus seirbhísí sóisialta a chuirtear ar fáil inrochtana do gach duine, pobal agus earnáil den tsochaí.
--------------	--

4.7 Fóillíocht Allamuigh

Tá spásanna agus áiseanna áineasa lasmuigh riachtanach do shláinte agus folláine na ndaoine atá ina gcónaí i gContae Lú. Is cuid lárnach de chruthú pobail rathúla inbhuanaithe iad áiseanna a sholáthar a fhreastalaíonn ar éilimh daonra atá ag méadú agus atá inrochtana ag gach earnáil agus aoisghrúpa.

Is áiteanna iontacha iad an timpeallacht nádúrtha agus spásanna áineasa agus taitneamhachtaí atá ar fáil i Lú ar nós tránna, aibhneacha, sléibhte, foraoisí agus cosáin le haghaidh spóirt agus fóillíocht allamuigh, idir ghníomhach agus éighníomhach.

Ní mór na taitneamhachtaí nádúrtha seo a mhéadú le páirceanna, páirceanna imeartha, clóis súgartha agus líonraí glasa le haghaidh siúl agus rothaíocht ar chóir go mbeadh rochtain éasca ag pobail uile an Chontae orthu, daoine faoin tuath agus daoine in áiteanna uirbeacha.

Cuid dhílis den soláthar bonneagair ghlais ar ardchaighdeán do phobail is ea spás oscailte inrochtana a sholáthar agus is gné thábhachtach é sa Straitéis Bonneagair Ghlais don Chontae.

Comhlíonann spásanna oscailte, idir phoiblí agus phríobháideach, raon feidhmeanna i dteannta le caitheamh aimsire, mar shampla gnáthóga agus bithéagsúlacht a chosaint, bainistíocht draenála agus taitneamhacht amhairc a sholáthar.

Is acmhainní tábhachtacha don spórt iad páirceanna imeartha agus spásanna oscailte eile, rudaí a chuireann go mór le caitheamh aimsire gníomhach agus éighníomhach. D'fhonn freastal ar dhaonra atá ag méadú agus freastal ar riachtanais na ndaonraí atá ann cheana agus na todhchaí, seasfaidh an Chomhairle i gcoinne chailliúint na bpáirceanna imeartha, na bpáirceanna agus na spásanna oscailte áineasa eile atá ann cheana.

Cinntoidh an Chomhairle go ndéanfar tailte leordhóthanacha a chriosú chun saoráidí fóillíochta agus spóirt allamuigh a fhorbairt, ar cheart go mbeadh an rochtain chéanna ag gach duine orthu lena n-áirítear daoine faoi mhíchumas, daoine le riachtanais speisialta, daoine scothaosta, an óige, grúpaí imeallaithe agus grúpaí faoi mhíbhuntáiste.

4.7.1 Spás Oscailte agus Páirceanna

Tá sé ríthábhachtach spásanna oscailte poiblí a sholáthar do dhaoine de gach aois agus leibhéal aclaíochta chun pobail inbhuanaithe rathúla shláintiúla a chruthú. Tá ról lárnach ag spásanna oscailte freisin maidir le sainiúlacht comharsanachta a fheabhsú agus cur le cáilíocht bheatha na gcónaitheoirí agus na gcuariteoirí araon. Beidh gá le spásanna oscailte agus áiseanna áineasa gaolmhara a sholáthar mar chuid de dheardh na forbartha nua.

Glacfaidh an Chomhairle cur chuige ordlathach níos réamhghníomhaí freisin chun soláthar cothrom páirceanna agus spásanna oscailte de mhéideanna agus feidhmeanna éagsúla a dháileadh ar fud an Chontae, a rachaidh chun leasa gach pobail.

Cuspóir Beartais

SP 13	A chinntiú go n-aithnítear go leor talún chun éagsúlacht spásanna oscailte poiblí a sholáthar ar bhonn ordlathach ar fud an Chontae d'fhonn rogha de spás oscailte gníomhach, éighníomhach, fóillíochta agus taitneamhachta a bhaint amach a oireann do gach duine.
--------------	---

Cuspóir Beartais

SP 14	Cur i gcoinne chailliúint an spáis oscailte poiblí atá ann, mura bhfuil roghanna malartacha sásúla ar fáil in áiteanna oiriúnacha.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 15 Ceantair spáis oscailte agus conairí glasbhealaí a phleanáil agus a spreagadh ar bhonn ilfheidhmeach a ionchorpraíonn bearta chun éiceachórais, bearta athraithe aeráide a chur chun cinn agus a chosaint agus chun príomhghnéithe tírdhreacha lena n-áirítear cúinsí seandálaíochta a ionchorprú ina ndearadh.

4.7.2 Áiseanna Súgartha do Leanáí

Aithníonn an Chomhairle an gá atá le deiseanna áiseanna súgartha do leanáí a uasmhéadú. *'Ar Marc, Réidh, Bí ag Súgradh!* Féachann *'An Beartas Náisiúnta Súgartha'(2019)* le feacht a mhúscailt faoi thábhacht na súgartha agus cur le leathnú na n-áiseanna súgartha. Baineann an Polasaí Náisiúnta Súgartha seo le deiseanna súgartha níos fearr a chruthú do leanáí.

Tacóidh an Chomhairle le clóis súgartha a sholáthar i gcatagóirí éagsúla criosaithe úsáide talún nuair is cuí.

Cuspóir Beartais

SP 16 Tacú le clóis súgartha a sholáthar i gcatagóirí éagsúla criosaithe úsáide talún nuair is cuí.

Cuspóir Beartais

SP 17 A éileamh go soláthrófar gnéithe súgartha is féidir a úsáid mar áiseanna fóillíochta i ngach forbairt tithíochta nua ina bhfuil 100 aonad cónaithe nó níos mó.

Cuspóir Beartais

SP 18 An raon deiseanna súgartha poiblí atá ar fáil do gach leanbh a uasmhéadú.

4.7.3 Áiseanna Spóirt

Tá réimse leathan spásanna fóillíochta nádúrtha, bonneagar spóirt agus deiseanna gníomhaíochta coirp ag Lú, ar fáil do rannpháirtithe féideartha ar fud gach cuid den tsochaí.

Tá sé mar aidhm ag Comhpháirtíocht Spóirt Áitiúil Lú (LLSP) a bheith ar thús cadhnaíochta i gcur chun cinn agus i bhforbairt na ngníomhaíochtaí seo, ag tacú le rannpháirtíocht inbhuanaithe do gach duine, ar leibhéal a roghnaíonn siad agus ó gach aois agus ó gach cúlra sóisialta.

Ag obair le daoine eile, aithníonn sí riachtanais rannpháirtíochta spóirt an Chontae agus féachann sí le cláir a bhaint amach, a fhreastalaíonn ar na riachtanais seo, ag díriú go príomha ar fhorbairt spóirt fóillíochta nó rannpháirtíochta sa Chontae.

D'fhoilsigh an LLSP *'Plean Straitéiseach Chomhpháirtíocht Spóirt Áitiúil Chontae Lú 2018-2022'*, a leagann béim ar an ngá atá le comhoibriú i dteannta leis an tábhacht a bhaineann le líonrú agus comhroinnt áiseanna.

Is é ról straitéiseach an LLSP ná cabhrú le daoine eile, clubanna, phobail, earnáil na spóirt tráchtála agus daoine aonair, mar shampla, oibriú de réir na gcaighdeán rialachais agus freagairt do riachtanais spóirt áitiúla agus deiseanna forbartha spóirt.

Cuspóir Beartais

SP 19	Tacú le cuspóirí <i>Plean Straitéiseach Chomhpháirtíocht Spóirt Áitiúil Chontae Lú 2018-2022</i> agus aon Phlean ina dhiaidh sin a ullmhófar le linn shaolré an Phlean Forbartha.
--------------	---

Cuspóir Beartais

SP 20	Tacú agus éascú a dhéanamh ar sholáthar, feabhsú agus leathnú áiseanna spóirt agus fóillíochta, go háirithe trí chriosú úsáide talún, nuair is iomchuí.
--------------	---

4.8 Áiseanna Ealaíon agus Cultúir

Tá oidhreacht chultúrtha éagsúil agus éagsúil ag Lú agus tá sé tábhachtach d'fhéiniúlacht an Chontae go ndéantar í seo a chosaint agus a chur chun cinn.

Tá soláthar agus feabhsú bonneagair ealaíon agus cultúrtha ríthábhachtach d'fhorbairt shocheacnamaíoch leanúnach agus bunúsach do shláinte, folláine agus rath an Chontae.

Tacaíonn agus cuireann Comhairle Contae Lú deiseanna ar fáil do gach duine páirt a ghlacadh i saol cultúrtha an Chontae trí sholáthar bonneagair ealaíon agus cultúrtha inbhuanaithe atá dea-bhainistithe a éascú, atá oiriúnach do gach aois agus trí chur chuige dearfach a ghlacadh i leith forbairt áiseanna cultúrtha.

Mar aitheantas ar luach an chultúir, d'ullmhaigh an Chomhairle a *Straitéis Cultúir agus Cruthaitheacht 2018-2022* chun saol cultúrtha agus cruthaitheach a shaoránach a neartú don tréimhse.

Cuimsíonn an bonneagar ealaíon agus cultúrtha atá ann i Lú amharclanna, músaem, ionaid cheoil, taibhiú, spásanna ealaíon agus taispeántais, dánlanna agus ceardlanna. Tacaíonn an Chomhairle le forbairt leanúnach na nEalaíon ag leibhéal áitiúil agus féachann sí go gníomhach le deiseanna a chur chun cinn do gach duine a chónaíonn, a oibríonn agus a thugann cuairt ar an gContae, chun dul i mbun na nEalaíon mar chruthaitheoirí, rannpháirtithe agus lucht féachana.

Oibríonn Seirbhís Ealaíon Chomhairle Contae Lú i gcomhar lena comhpháirtithe straitéiseacha, i dtreo sochaí, a bhfuil meas aici ar na healaíona agus a aithníonn an chaoi a gcuireann siad le daoine aonair agus leis an bpobal. Trí thacaíocht a thabhairt dóibh siúd a chruthaíonn ealaín, cuirfear feabhas ar cháilíocht na beatha agus ar shaibhreas na gcultúr i Lú.

Tá Comhairle Contae Lú tiomanta do sheirbhísí ealaíon a fhorbairt a neartaíonn, agus a thugann guth do scéalta agus d'eispéiris gach cearn de Lú.

Oibríonn an tSeirbhís Ealaíon ar fud cúig phríomhréimse:

- Na hEalaíona Forbartha agus Pobail, Cláreagrú;
- Maoiniú agus Comhpháirtíocht;
- Pleanáil;
- Faisnéis; agus
- Comhairle.

Tacaíonn an tSeirbhís Ealaíon in éineacht leis an *gClár Éire Ildánach (2018 - 2022)*, le cruthaitheacht ar leibhéal an phobail, trí thionscadail a thionscnamh ina ndéantar ealaín lasmuigh d'ionaid fhoirmiúla, mar thionscadail agus cónaitheachtaí ealaíon in oideachas.

Maidir le tacaíocht airgeadais a thabhairt d’ealaíontóirí agus do phobail, soláthraíonn an Oifig Ealaíon raon bliantúil deiseanna maoinithe oiriúnaithe lena n-áirítear an Deontas faoin Acht Ealaíon, *Drama League of Ireland Award*, *School Musical Instrument Bursary* agus *Tyrone Guthrie Centre Bursary*.

Tacaíonn an tSeirbhís Ealaíon le healaíontóirí, tionscnaimh ealaíon agus bonneagar na n-ealaíon i gContae Lú, ag obair i dtreo staid ina mbeidh fáil ar na hEalaíona agus rannpháirtíocht iontu ina rogha fíor luachmhar do shaoránaigh uile an Chontae.

Aithnítear agus tacaítear le tábhacht na nEalaíon agus an Chultúir agus an rochtain orthu san RSES, agus leis na Cuspóirí Beartais Réigiúnacha a bhaineann leo. Bhí an Plean i gceapadh a Chuspóirí Beartais de réir an RSES.

4.8.1 Ealaín Phoiblí

Is féidir le hEalaín Phoiblí cuidiú le mothú áite a fhorbairt agus tugann sí féiniúlacht agus carachtar saintréitheach do phobal. Leanfaidh an Chomhairle ar aghaidh ag aithint agus ag cur i bhfeidhm ‘Per Cent for Art Schemes’ a ghabhann le forbairt caipitil, bonneagair agus foirgneamh atá maoinithe go poiblí, de réir mar is cuí.

Ba cheart dul i gcomhairle leis an gComhairle maidir le deiseanna d’ealaín bhuan a bhunú a léiríonn oidhreacht an cheantair a léiriú agus croílár na mbailte, na sráidbhailte agus na bhforbairtí a fheabhsú.

Cuspóir Beartais

SP 21 Tacú agus éascú a dhéanamh ar sholáthar, ar fhorbairt agus ar inbhuanaitheacht bhonneagair ealaíon agus chultúir ag láithreacha oiriúnacha ar fud an Chontae agus atá inrochtana ag gach ball den phobal.

Cuspóir Beartais

SP 22 Leanúint ar aghaidh ag cur leis an réimse poiblí trí sholáthar ealaíne poiblí a spreagadh ar fud gach foirm ealaíne agus ar fud an Chontae, le tacaíocht ón *Percent for Art Scheme*.

4.9 Seirbhís Leabharlainne Lú

Tá ról tábhachtach ag Seirbhís Leabharlainne Lú maidir le freastal ar riachtanais éagsúla trí raon éagsúil seirbhísí a thairiscint do gach aois, saor in aisce, go háirithe i réimse na foghlama ar feadh an tsaoil, na litearthachta, an chultúir agus na folláine, agus maidir le pobail a nascadh agus a chumhachtú.

Feidhmíonn Seirbhís Leabharlainne Lú trí líonra de chúig leabharlann: Dún Dealgan, Droichead Átha, Baile Átha Fhirdhia, Dún Léire agus Cairlinn, mar aon le seirbhís tagartha, ginealais agus stair áitiúil, seirbhís leabharlainne soghluaiste agus seirbhís scoileanna.

Tabharfaidh forbairt agus foilsiú 'Plean Forbartha Sheirbhís Leabharlainne Lú 2020-2025 ' breac-chuntas ar chonair forbartha na seirbhíse leabharlainne agus neartóidh seirbhís agus tarraingteacht na leabharlainne do bhaill nua.

I dteannta a chéile, neartóidh agus leabóidh Seirbhís Leabharlainne Lú na cuspóirí straitéiseacha atá leagtha amach in 'Ár Leabharlanna Poiblí 2022 ', lena n-áirítear spásanna foghlama digiteacha a rolladh amach agus seirbhís leabharlainne ilfheidhmeach a sholáthar ag úsáid na teicneolaíochta is déanaí, mar réaltacht fhíorúil, atá inrochtana do chách.

Cuspóir Beartais

SP 23	Tacú le forbairt seirbhísí leabharlainne Chontae Lú agus le gníomhartha agus cuspóirí <i>Plean Forbartha Sheirbhíse Leabharlainne Lú 2020-2025</i> a chur i bhfeidhm agus aon phlean ina dhiaidh sin chun freastal ar riachtanais gach ball den phobal agus naisc a neartú le baill atá eisiata go sóisialta agus le grúpaí den tsochaí.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 24	Leabharlann a sheachadadh i gCeantar Chuaille.
--------------	--

4.10 Oideachas

Is tiománaí ríthábhachtach é an t-oideachas maidir le rath eacnamaíoch agus dul chun cinn sóisialta. Tá soláthar oideachais agus oiliúna ar ardchaighdeán lárnach i ngeilleagar scileanna, eolais agus nuálaíochta a bheidh mar bhonn agus taca faoi rath anois agus amach anseo. Tá ról suntasach ag rochtain fheabhsaithe ar dheiseanna oideachais agus oiliúna freisin maidir le cuidiú le cuspóirí sochaí níos inbhuanaithe, níos cothroime agus níos cuimsithí a bhaint amach.

Tá 71 bhunscoil agus 20 bunscoil i gContae Lú. Déanann Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgan (DKIT) agus Institiúid Breisoideachais Dhroichead Átha (DIFE) ionadaíocht ar oideachas tríú leibhéal, a bhfuil ról an-tábhachtach ag an mbeirt acu sa Chontae.

Tá an Roinn Oideachais freagrach as áiseanna agus seirbhísí oideachais a sholáthar. Leanfaidh Comhairle Contae Lú ag obair go dlúth leis an Roinn Oideachais faoi Mheabhrán Comhthuisceana 2012 a comhaontaíodh go náisiúnta maidir le sainaitheint agus ceannachán réamhghníomhach suíomhanna scoile agus mar thacaíocht do chlár tógála scoileanna na Roinne, amach anseo.

Leagann *Soláthar Scoileanna agus an Córas Pleanála*, Cód Cleachtais d'Údarás Phleanála, arna fhoilsiú i gcomhpháirt ag an

an Roinn Oideachais agus Scileanna agus an Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, amach an cur chuige deachleachtais chun rolladh amach áiseanna scoile a dhéanamh go tráthúil agus go costéifeachtach.

Féadann an próiseas pleanála aghaidh a thabhairt ar riachtanais sa todhchaí maidir le háiseanna oideachais trí thailte ar leith a chur in áirithe d'úsáidí den sórt sin nó trí úsáidí ceadaithe laistigh de chatagóirí criosaithe eile, agus ar an gcaoi sin solúbthacht a chinntiú chun freastal ar riachtanais sa todhchaí.

Ba chóir go mbeadh soláthar scoile mar chuid lárnach de theacht chun cinn na bhforbairtí uirbeacha dlúth inbhuanaithe, áit a ndéantar na deiseanna chun siúl nó rothaíocht chun na scoile a uasmhéadú.

Déanann an Plean seo soláthar d'áiseanna oideachais trí shuíomhanna féideartha scoile a aithint agus a chur in áirithe.

Ní mór machnamh a dhéanamh ar chomhshuíomh soláthar cúraim leanaí agus an úsáid a d'fhéadfadh a bheith ag an bpobal i gcoitinne as áiseanna scoile, lasmuigh d'uaireanta scoile, agus le linn laethanta saoire na scoile. Ba cheart soláthar scoile amach anseo laistigh de réimsí nua fáis, go háirithe Ionaid Fáis Réigiúnacha Dhroichead Átha agus Dhún Dealgan, a phleanáil agus a chur i bhfeidhm i dteannta le forbairt chónaithe.

Tacaíonn an Chomhairle le coincheap na socruithe oideachais ilchampas, a bhféadfadh soláthar scoileanna níos inbhuanaithe a bheith mar thoradh orthu trí laghdúithe ar an talamh a theastaíonn le haghaidh forbairtí den sórt sin.

D'aithin an Roinn Oideachais go n-éileodh an dá Ionad Fáis Réigiúnacha i nDún Dealgan agus i nDroichead Átha criosú a dhéanamh ar shuíomhanna breise thar thréimhse an Phlean chun freastal ar na nithe seo a leanas:

- Droichead Átha: Bunscoil nua amháin agus iar-bhunscoil nua amháin;
- Dún Dealgan: Dhá bhunscoil nua agus iar-bhunscoil nua amháin.

Déanfar iniúchadh breise ar shainaitheint agus áiritheint suíomhanna scoile oiriúnacha mar chuid d'ullmhú Chomhphlean Áitiúil Dhroichead Átha agus Plean Áitiúil Dhún Dealgan.

Cé nach ráthaíonn áiritheint suíomhanna le haghaidh úsáide oideachais ann féin soláthar tráthúil na n-áiseanna oideachais riachtanacha, leanfaidh an Chomhairle ar aghaidh ag plé leis an Roinn Oideachais, le Bord Oideachais agus Oiliúna Mhí Lú (LMETB) agus le páirtithe leasmhara eile chun cúnamh a thabhairt, más féidir, i bhforbairt áiseanna oiriúnacha oideachais.

Cuspóir Beartais

SP 25	A chinntiú go ndéantar tailte leordhóthanacha a chriosú agus a chur in áirithe chun freastal ar bhunú, fheabhsú agus leathnú gach áis oideachais sa Chontae.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 26	Suíomhanna a chur in áirithe le haghaidh úsáide oideachais sna ceantair sin a shainaitheint le haghaidh méadú suntasach daonra nó inar dócha go mbeidh éileamh déimeagrafach ar áiteanna scoile breise agus forbairt áiseanna oideachais a chinntiú chun freastal ar riachtanais oideachais shaoránaigh Chontae Lú.
--------------	---

Cuspóir Beartais

SP 27	Áiseanna oideachais ilchampas a chur chun cinn agus a éascú.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 28 Laghdaigh an gá atá le taisteal i gcarr chuig scoileanna. Ní mór plean taistil inbhuanaithe a bheith le gach iarratas ar leathnú scoile atá ann cheana nó iarratas ar áis oideachasúil nua. Ba chóir go léireodh an plean an chaoi a rachaidh scoláirí chun na scoile, chomh maith le bearta agus d'áiseanna a sholáthar a chuireann modhanna taistil inbhuanaithe chun cinn.

Cuspóir Beartais

SP 29 Scéimeanna a chur chun cinn agus tacú leo a éascaíonn úsáid chomhroinnte áiseanna scoile, go háirithe ag céim na pleanála, mar hallaí spóirt, páirceanna aimsire uile srl., áiseanna a mbeidh fáil ag an bpobal orthu lasmuigh d'uaireanta scoile agus tacú le comhshuíomh áiseanna réamhscoile agus iarscoile ar fhorbairtí nua bunscoile.

Cuspóir Beartais

SP 30 A chinntiú go gcuirtear bonneagar cuí ar fáil i gcomhthráth le forbairt áise oideachais, lena n-áirítear teicneolaíocht, cosáin, trasrianta do choisithe, lánaí rothar agus áiseanna páirceála, le hinrochtaineacht do chách.

Cuspóir Beartais

SP 31 Úsáid na suíomhanna scoile atá ann cheana a uasmhéadú agus tacú leo de réir phleanáil cheart agus forbairt inbhuanaithe an cheantair.

Cuspóir Beartais

SP 32 Leanúint ar aghaidh ag tacú agus ag cur chun cinn na scoileanna atá ann cheana féin a fhreastalaíonn ar phobail i lár bailte agus sráidbhailte.

4.10.1 Oideachas Tríú Leibhéal agus Breisoideachas

Is príomhspreagthóir é an t-oideachas maidir le rath eacnamaíoch agus dul chun cinn sóisialta sa tsochaí nua-aimseartha. Tá oideachas tríú leibhéal agus oiliúint lárnach do na hardscileanna, an t-eolas agus an geilleagar eolasbhunaithe a chuirfidh taca faoi rath anois agus amach anseo.

Soláthraíonn Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgan (DkIT) áis luachmhar oideachais tríú leibhéal do Dhún Dealgan agus don réigiún thoir thuaidh níos leithne, a shíneann ó thuaidh den teorainn. Tá campas DkIT leathnaithe chun tacú lena dTaighde agus Forbairt, agus chun freastal ar na cúrsaí tríú leibhéal agus na seirbhísí a chuireann sí ar fáil.

Tacaíonn an Chomhairle le leathnú agus forbairt bhreise DkIT agus lena hardú stádais go hollscoil teicneolaíochta.

Is í Institiúid Breisoideachais Dhroichead Átha an soláthróir is mó de chúrsaí Breisoideachais san Oirthuaisceart, ag tairiscint áis luachmhar oideachais threasach do Dhroichead Átha agus don cheantar máguaird, le cúrsaí a chuimsíonn réimse leathan disciplíní.

Ó osclaíodh é, tá fás leanúnach agus leanúnach tagtha ar an gcoláiste, rud a léirítear i líon na mac léinn agus sna cúrsaí agus sna háiseanna a chuirtear ar fáil. Leanfaidh an Chomhairle ag tacú le leathnú breise na hInstitiúide.

Cuspóir Beartais

SP 33	Tacú le leathnú agus forbairt Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgan mar ionad barr feabhais agus a hardú stádais go hollscoil teicneolaíochta.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 34	Tacú le leathnú agus forbairt Institiúid Breisoideachais Dhroichead Átha.
--------------	---

4.11 Áiseanna Cúraim Leanaí

Aithnítear go bhfuil soláthar áiseanna cúram leanaí ina chuid rithábhachtach den bhonneagar sóisialta, atá bunúsach don fholláine eacnamaíoch agus shóisialta náisiúnta toisc go n-éascaíonn sé rannpháirtíocht sa lucht saothair, oideachas agus líonraí sóisialta. Tacaíonn an Chomhairle le forbairt inbhuanaithe áiseanna cúram leanaí inrochtana ar ardchaighdeán sa Chontae.

Molann *'Treoirínte Áiseanna Cúraim Leanaí d'Údaráis Phleanála (DEHLG 2001)* ról réamhghníomhach ag údaráis phleanála i gcur chun cinn an tsoláthair chúraim leanaí méadaithe, agus áiseanna cónaithe á gcosaint ag an am céanna.

Moltar gur chóir creche 20 aonad nó áis um chúram leanaí a sholáthar do gach 75 teach laistigh d'fhorbairtí cónaithe nua. Ag féachaint do na treoirínte, cuirfidh an Chomhairle an soláthar cúraim leanaí atá ann san áireamh agus í ag smaoineamh ar áiseanna nua a sheachadadh mar chuid d'fhorbairt chónaithe d'fhonn ró-sholáthar a sheachaint.

Sna cásanna seo agus le comhaontú na Comhairle, ceanglófar ar fhorbróirí sochair phobail eile a sholáthar ina n-ionad trí sholáthar díreach nó trí ranníocaíocht airgeadais.

Tá an Chomhairle tiomanta oibriú le Coiste Cúraim Leanaí Chontae Lú (LCCC) chun na háiseanna is fearr a fhorbairt ag láithreacha oiriúnacha ar fud an Chontae. De réir na forbartha inbhuanaithe, díreofar saoráidí creche nó cúram leanaí chuig lonnaíochtaí mar a shainaithnítear iad san Ordlathas Lonnaíochta. Spreagfaidh an Chomhairle comhlonnú áiseanna cúram leanaí le scoileanna d'fhonn taisteal sa Chontae a laghdú.

Bíonn cúram lae iomlán, áiseanna seisiúnacha agus seirbhísí iar-scoile ar fáil in áiseanna cúraim leanaí.

Cuspóir Beartais

SP 35 Tacú agus soláthar inbhuanaithe áiseanna cúraim leanaí a éascú in áiteanna oiriúnacha agus a soláthar a lorg i gcomhthráth le forbairt chónaithe nua, agus aird á tabhairt ar gach ceann acu *Treoirínte um Áiseanna Cúraim Leanaí d'Údaráis Phleanála (2001)* agus *na Rialacháin um Chúram Leanaí (2006)* agus aon treoirínte ina dhiaidh sin, i gcomhairle le Coiste Cúraim Leanaí Chontae Lú. Díreofar áiseanna den sórt sin ar lonnaíochtaí a shainaithnítear san Ordlathas Lonnaíochta.

Cuspóir Beartais

SP 36 Iarracht a dhéanamh soláthar sochar breise pobail trí sholáthar díreach nó trí ranníocaíocht airgeadais in ionad áiseanna cúraim leanaí a sholáthar i gcás ina léirítear chun sástacht na Comhairle go bhfuil go leor spásanna cúram leanaí ar fáil sa cheantar.

Cuspóir Beartais

SP 37 Áiseanna cúram leanaí a cheadú ar mhéid agus scála iomchuí i lonnaíochtaí, cóngarach d'áiseanna pobail agus/nó oideachais atá ann cheana agus i gceantair chónaithe atá ann cheana ar an gcoinníoll nach mbeidh tionchar diúltach suntasach acu ar charachtar nó ar thaitneamhachtaí ceantair, go háirithe maidir le trácht, páirceáil agus an iomarca torainn.

Cuspóir Beartais

SP 38	Spreagfaidh an Chomhairle comhlonnú áiseanna cúram leanaí le scoileanna ar mhaithe le forbairt inbhuanaithe.
--------------	--

4.12 Áiseanna um Chúram Sláinte

Soláthraíonn réimse gníomhaireachtaí poiblí, príobháideacha agus deonacha áiseanna cúram sláinte agus leighis. Is é FSS an príomhchomhlacht atá freagrach as seirbhísí sláinte agus sóisialta a sholáthar do mhuintir Lú. Tá ról ríthábhachtach aige freisin i gcur chun cinn na sláinte agus na folláine.

Tá ról tábhachtach ag an gComhairle maidir le tacú le soláthar oiriúnach cúraim sláinte, trína chinntiú go gcuirtear dóthain tailte in áirithe sa Phlean chun freastal ar sholáthar áiseanna um chúram sláinte imleor do dhaonra an Chontae.

Tá dhá ospidéal i Lú a fhreastalaíonn ar a gcónaitheoirí agus iad siúd ó chontaetha mórthimpeall, eadhon Ospidéal Chontae Lú i nDún Dealgan agus Ospidéal Mhuire Lourdes i nDroichead Átha.

Féachfaidh an Chomhairle le tacú le háiseanna cúram sláinte a bheith ann le seirbhísí tacaíochta pobail, ar thailte atá críosaithe go hoiriúnach, in áiteanna inrochtana, atá oiriúnach do rochtain do choisithe agus d'iompar poiblí. Áireofar ar thailte oiriúnacha lár na mbailte agus na sráidbhailte agus/nó na dtailte atá cóngarach do cheantair chónaithe nua agus reatha, a ligfidh do phobail rochtain a fháil ar chúram sláinte ildisciplíneach, in áiteanna inrochtana go héasca ar fud an Chontae.

Is é príomhról na Comhairle i soláthar cúram sláinte a chinntiú go bhfuil tailte leordhóthanacha ar fáil i bpleananna forbartha agus i bpleananna ceantair áitiúla chun soláthar a dhéanamh d'áiseanna nua agus do leathnú nó oiriúnú na n-áiseanna atá ann cheana. Ba cheart go léireodh na háiseanna seo Ordlathas Lonnaíochta an Chontae maidir le scála agus suíomh.

Measann an Chomhairle gur chóir go mbeadh áiseanna cúram sláinte lonnaithe sna Lonnaíochtaí atá ag Leibhéal 1, 2, 3 agus 4 sa Chontae.

Cuspóir Beartais

SP 39	Comhoibriú le FSS agus gníomhaireachtaí reachtúla agus deonacha eile agus leis an earnáil phríobháideach chun saoráidí cúraim sláinte iomchuí a sholáthar do gach cuid den phobal, faoi réir breithnithe pleanála cearta agus prionsabail na forbartha inbhuanaithe.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 40	Tacú le háiseanna cúram sláinte a sholáthar ar thailte oiriúnacha laistigh de na Lonnaíochtaí ag Leibhéal 1, 2, 3 agus 4 atá ann cheana agus ar shuíomhanna atá oiriúnach d'iompar coisithe agus poiblí.
--------------	--

Cuspóir Beartais

SP 41	Comhtháthú áiseanna um cúram le háiseanna pobail nua agus reatha a spreagadh, nuair is féidir.
--------------	--

4.12.1 Tithe Cúraim Chónaithe, Scoir agus Altranais

Le hionchas saoil méadaithe agus daonra ag dul in aois tá éileamh méadaitheach ar sholáthar cúram chónaithe, tithe scoir agus altranais, sráidbhailte scoir agus scáthchóiríocht sa Chontae.

Teach Cúraim Chónaithe: Tagraíonn an téarma 'teach cúraim chónaithe' do roinnt cineálacha éagsúla maoinne ina gcuirtear cóiríocht ar fáil do dhaoine a bhfuil cúram de dhíth orthu ar chúiseanna éagsúla.

Bíonn rochtain ag na háititheoirí, de ghnáth i seomraí singil, ar sheirbhísí cúraim ar an láithreán. Is féidir cúram a sholáthar ar bhonn 24 uair an chloig nó i bpáirtchúram, ag brath ar riachtanais an duine.

Teach Scoir: Is áis tithíochta ilchónaithe é 'teach scoir' atá beartaithe do dhaoine scothaosta. Is é an patrún is gnách ná go bhfuil seomra ar stíl árasáin nó sraith seomraí ag gach duine nó lánúin sa bhaile. Cuirtear áiseanna breise ar fáil san fhoirgneamh. Go minic áirítear leis seo áiseanna le haghaidh béilí, fóillíocht, agus cineál éigin cúraim sláinte nó ospíse.

Teach Altranais: Is áis é 'teach altranais' do chúram (fadtéarmach de ghnáth) othar nach bhfuil tinn go leor chun cúram ospidéil a bheith ag teastáil ach nach bhfuil in ann fanacht sa bhaile.

Sa lá atá inniu ann, tá ról níos gníomhaí ag tithe altranais i gcúram sláinte, ag cabhrú le hothair ullmhú chun cónaí sa bhaile nó le ball teaghlaigh nuair is féidir. Cuidíonn siad le háiseanna costasacha ospidéil a chaomhnú do dhaoine atá go dona tinn agus feabhsaíonn siad ionchais na ndaoine faoi mhíchumas ainsealach. Tá teach scoir difriúil ó theach altranais ó thaobh leibhéil an chúraim leighis a thugtar.

Sráidbhaile Scoir : Is coimpléasc é 'sráidbhaile scoir' ina bhfuil tithe neamhspleácha ar leithligh do chónaitheoirí, a bhfuil sé beartaithe go mbeidh daoine ar scor den chuid is mó nó go heisiach, a rinne conarthaí sráidbhaile le hoibreoir an choimpléisc.

Is é an toimhde go bhfuil sráidbhailte scoir den sórt sin ann go mbeidh siad lonnaithe i suíomh uirbeach ionas go mbeidh seirbhísí agus áiseanna inrochtana.

Scáthchóiríocht: Is scéimeanna tithíochta iad scáthchóiríocht le háiseanna comhchoiteanna ar an láthair a chabhraíonn le maireachtáil neamhspleách chuidithe.

De ghnáth bíonn maor ar an láthair ag scéimeanna scáthchóiríochta agus cuimsíonn siad tacaíochtaí cúraim mar sholáthar béilí agus cúnaimh cúram sláinte. Is féidir le háiseanna comhchoiteanna féideartha ar an láithreán tá limistéir fóillíochta, córais aláram agus teach níocháin.

Measann an Chomhairle gur cheart freastal ar sholáthar seirbhísí den sórt sin i Lonnaíochtaí Leibhéal 1, 2, 3 agus 4:

- Tá fónais phoiblí (uisce agus fuíolluisce) ar fáil;
- Tá fáil ar iompar poiblí;
- Tá deiseanna ann maidir le hionchuimsiú sóisialta agus comhtháthú an phobail;
- Cuirtear nascacht chun cinn trí leathanbhanda ardluais chun tacú le teileachúram agus teileachógaisíocht; agus

- Is féidir freastal ar mheascán de thurais do chuaríteoirí.

Go ginearálta, tá toimhde ann i gcoinne na n-áiseanna seo a sholáthar faoin tuath ar chúiseanna a bhaineann le neamh-inbhuanaitheacht, droch-inrochtaineacht, eisiámh sóisialta agus cur isteach amhairc. Aithníonn an Chomhairle go bhféadfadh cásanna teacht chun cinn nuair a bhíonn foirgnimh folamh agus nach n-úsáidtear iad a thuilleadh don chúis a tógadh iad an chéad lá riamh. I gcásanna den sórt sin, agus faoi réir na pleanála cearta agus na forbartha inbhuanaithe, féadfar machnamh a dhéanamh ar na foirgnimh atá ann cheana a thiontú agus a athúsáid.

Cuspóir Beartais

SP 42	A éileamh go mbeidh cúram cónaithe, tithe scoir agus altranais, sráidbhailte scoir agus scáthchóiríocht lonnaithe i Lonnaíochtaí Leibhéal 1, 2, 3 agus 4 ar chúiseanna inbhuanaitheachta, inrochtaineachta, uilechuimsitheachta sóisialta agus gaireacht do sheirbhísí. In imthosca eisceachtúla agus nuair a mheastar go bhfuil siad oiriúnach, breithneofar athúsáid agus tiontú foirgneamh atá ann cheana.
--------------	---

4.13 Seirbhísí Éigeandála

Soláthraíonn Comhairle Contae Lú seirbhís dóiteáin agus tarrthála agus seirbhís um chosc agus rialú dóiteáin i Lú, de réir na riachtanas reachtúil. Tá ionad oiliúna réigiúnach ag an tSeirbhís Dóiteáin i nDún Dealgan.

Tá socruithe déanta ag Comhairle Contae Lú, i gcomhar le gníomhaireachtaí freagartha éigeandála eile, (Feidhmeannas na Seirbhíse Sláinte agus an Garda Síochána) chun freagairt go héifeachtach d'éigeandálaí móra agus d'imeachtaí adhaimsire.

D'fhorbair an Chomhairle *Plean Mór Éigeandála* agus *Plean Drobhaimsire* agus choinnigh sé na pleannanna seo cothrom le dáta. Tástáladh na Pleananna seo trí chleachtaí rialta idirghníomhaireachta.

Cuspóir Beartais

SP 43	Seirbhís dóiteáin agus tarrthála éifeachtach agus seirbhís coiscthe a sholáthar i Lú agus freagairt éifeachtach a chinntiú d'éigeandálaí móra agus d'imeachtaí adhaimsire.
--------------	--

4.14 Maoiniú Pobail

Tá maoirseacht ag Coiste Forbartha Pobail Áitiúil Lú (LCDC) ar an maoiniú pobail go léir i gContae Lú. Ag teacht le fíis straitéiseach an Phlean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail (LECP) agus an Phlean agus i gcomhordú le deontais eile ó údaráis áitiúla, chun seachadadh cothrom maoinithe a chinntiú ar fud an chontae.

Is iad na cistí is suntasaí: LEADER, Clár Gníomhachtaithe Pobail um Chuimsiú Sóisialta (SICAP), Ciste Éire Shláintiúil, agus an Clár um Fheabhsú Pobail.

Cuireann na cistí seo le cistí eile mar an Scéim Athnuachana Baile agus Sráidbhaile, CLÁR, an Scéim Fóillíochta Allamuigh agus i gcásanna áirithe an Scéim Athghiniúna Tuaithe.

Spregann agus tacaíonn an Chomhairle le tionscadail mhaoinithe ón bpobal a mholtar in áiteanna éagsúla ar fud an Chontae.

Éascóidh sé, nuair is iomchuí, le daoine eile lena n-áirítear an LCDC trí na cláir mhaoinithe éagsúla go háitiúil agus go náisiúnta, chun tionscadail a chur i gcrích, a fheabhsóidh líon na n-áiseanna fóillíochta ar fud an Chontae, ag brath ar an maoiniú a bheith ar fáil.

Cuspóir Beartais

SP 44 Cláir mhaoinithe náisiúnta a sheachadadh i gcomhar le fíis straitéiseach an Phlean agus an Phlean Eacnamaíoch agus Pobail Áitiúil, agus tacú agus comhoibriú nuair is cuí, le gníomhaireachtaí forbartha, grúpaí pobail agus eagraíochtaí chun tionscadail a chur i gcrích, arna maoiniú go náisiúnta agus go háitiúil, deartha chun stoc na n-áiseanna agus na seirbhísí áiseanna agus áineasa sa Chontae a fheabhsú.

4.15 Ionaid Adhartha

Aithníonn an Chomhairle an tábhacht a bhaineann le hionaid adhartha agus ionaid ilchreidmheacha chun freastal ar riachtanais creidimh dhaonra an Chontae.

Ag féachaint do na tionchair torainn agus tráchta a bhaineann le húsáidí den sórt sin, féachfaidh an Chomhairle go mbeidh siad seo suite go hoiriúnach i gcás nach mbeidh drochthionchar acu ar na taitneamhachtaí atá ann cheana.

Cuspóir Beartais

SP 45 Tacú le forbairt áiteanna adhartha / áiteanna tionóil agus áiseanna ilchreidmheacha ag láithreacha oiriúnacha mar lár bhailte nó sráidbhailte nó áiteanna oiriúnacha eile atá cóngarach do phobail chónaithe i gcás nach mbíonn drochthionchar acu ar na taitneamhachtaí atá ann cheana.

4.16 Ionaid Adhlactha

Tá an Chomhairle freagrach as a chinntiú go bhfuil áiseanna adhlactha leordhóthanacha ann, lena n-áirítear tailte a fháil le haghaidh áiseanna den sórt sin nuair is gá. Is féidir leis an earnáil phríobháideach reiligí agus créamatóiríamái a sholáthar. B'fhéidir go gcaithfear reiligí a leathnú le linn thréimhse an Phlean chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna acmhainne de réir mar a thagann siad chun cinn. B'fhéidir go gcaithfear riachtanais adhlactha na bpobal ilchreidmheach agus neamh-reiligiúnach a chur san áireamh maidir le háiseanna den sórt sin.

Cuspóir Beartais

SP 46 Tacú le reiligí nua nó leathnaithe a fhorbairt, lena n-áirítear reiligí nádúrtha agus créamatóiríamái ag láithreacha oiriúnacha sa Chontae, faoi réir cosaintí iomchuí maidir le tionchair chomhshaoil, torainn agus tráchta, agus taitneamhachtaí cónaithe.

Cuspóir Beartais

SP 47 Reiligí stairiúla a chosaint agus a mbainistíocht agus a gothabháil a spreagadh de réir an chleachtais chaomhnaithe is fearr.

4.17 Cuibhinn Phobail

Faoin *Acht Pleanála & Forbartha 2000 (arna leasú)*, ciallaíonn cuibhreann limistéar talún nach bhfuil níos mó ná 1,000 méadar cearnach, ligthe, nó ar fáil le ligean do dhuine amháin nó níos mó ná duine amháin atá ina bhall den phobal áitiúil agus atá ina chónaí in aice leis an gcuibhreann nó gar dó, chun glasraí nó torthaí a tháirgeadh lena dtomhailt go príomha ag an duine nó ag ball dá theaghlach.

Aithníonn Comhairle Contae Lú go bhfuil méadú suntasach tagtha ar spéis an phobail i bhfás torthaí agus glasraí go háitiúil le blianta beaga anuas.

Tharla sé seo mar gheall ar roinnt cúiseanna lena n-áirítear cúinsí eacnamaíocha, tairbhí sláinte, chomh maith le hábhair imní maidir le hinbhuanaitheacht agus an fuinneamh a bhaineann le táirgeadh agus iompar domhanda bia.

Mar sin éascóidh an tÚdarás Pleanála forbairt cuibhreann ag áiteanna oiriúnacha ar fud an Chontae. Ba cheart go mbeadh láithreacha den sórt sin comhsheasmhach le téarmaí an tsainmhíneithe thuas agus ba cheart go mbeadh siad suite laistigh nó gar do lonnaíochtaí atá ann cheana, áit a mbeidh siad níos inrochtana do gach cuid den tsochaí.

Cuspóir Beartais	
SP 48	Forbairt cuibhreann ag suíomhanna oiriúnacha ar fud an Chontae a éascú. Ba cheart go mbeadh aon áis den sórt sin suite laistigh de lonnaíocht atá ann cheana nó gar di agus ba cheart go mbeadh sí inrochtana go héasca.